

Handläggare: Roger Adolfsson
Telefon: 08-508 33 898

Till
Utbildningsnämnden
2009-02-12

Betänkandet "Barn som misstänks för brott" (SOU 2008:111)

Svar till kommunstyrelsen på remiss av betänkandet barn som misstänks för brott.
(SOU 2008:111)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remiss angående barn som misstänks för brott (SOU 2008:111).

Thomas Persson
Direktör

Agnetha Styrwoldt-Alfheim
Avdelningschef
Administrativa avdelningen

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 15 november 2007 att göra en översyn av de bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare som avser brottmisstänkta barn som inte fyllt 15 år vid tidpunkten för den brottsliga gärningen. Utgångspunkten har dels varit att regelverket ska ge uttryck för en allvarlig syn från samhällets sida när det gäller brott som barn under 15 år misstänks för, dels ett fortsatt fokus på den omsorg som barnet behöver. De föreslagna ändringarna beräknas träda i kraft den 1 januari 2010.

Utbildningsförvaltningen instämmer i allt väsentligt som utredningen om brott där den misstänkte är yngre än 15 år föreslår. Enligt förvaltningens mening behövs en tydligare lagstiftning för en enhetlig tillämpning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av den administrativa avdelningen i samråd med grundskoleavdelningen. Under handläggningstiden har samråd skett med socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden om betänkandets förslag.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 15 november 2007 att inleda en utredning med uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser i lagen (1964;167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) som avser brottsmisstänkta barn som inte fyllt 15 vid tidpunkten för den brottsliga gärningen. Utgångspunkten har dels varit att regelverket ska ge uttryck för en allvarlig syn från samhällets sida när det gäller brott som barn under 15 år misstänks för, dels ett fortsatt fokus på den omsorg som barnet behöver.

Utredningen lyfter fram följande

”Det är inte ovanligt att barn och ungdomar begår brott. De flesta barn och ungdomar slutar dock att begå brott även om de inte blir föremål för några insatser från samhällets sida. En liten grupp barn och ungdomar fortsätter dock att begå brott och riskerar att fastna i en asocial livsstil. Forskning har visat att det främst är barn och ungdomar som begår många och grova brott under den brottsaktiva perioden som riskerar att utvecklas på ett negativt sätt. Forskningen har också visat att ju yngre man är desto större är risken för missbruk och fortsatt brottslighet senare i livet. Det är således viktigt att barn med dessa problem uppmärksammas i tid.

Socialtjänsten har huvudansvaret för samhällets insatser i fråga om brottsmisstänkta barn. En utredning enligt 31 § LUL (s.k. 31 §-utredning) kan utgöra ett värdefullt underlag för att avgöra om det finns behov av insatser från socialtjänstens sida. Vår avsikt är inte att flytta fokus från socialtjänsten till ett mera renodlat straffrättsligt synsätt när det gäller utredningsbehovet. Även i fortsättningen bör det primära syftet med en utredning av brott som begås av barn under 15 år vara att klarlägga behovet av sociala insatser. Men detta är som vi ser det inte förenligt med en reform som siktar på att fler brott ska utredas.

En utgångspunkt för vårt arbete har varit att lagstiftningen ska vara tydlig och så långt möjligt uttömmande. Det är enligt vår mening en förutsättning för att tillämpningen ska bli enhetlig. Vi anser att det är viktigt med tydlighet framför allt när det gäller särskilt allvarlig brottslighet, men även beträffande narkotikabrottslighet och upprepad brottslighet. Vi anser också att brottsofferperspektivet måste komma till tydligare uttryck i lagstiftningen.”

Förslaget som lämnats innebär:

Presumption för utredning vid särskilt allvarlig brottslighet

En huvudregel införs som innebär att en 31 §-utredning ska genomföras om ett barn misstänks för att ha begått ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Undantag ska gälla endast om det finns särskilda skäl.

Utredning i socialtjänstens intresse

För tydligare reglering och mer enhetlig rättstillämpning ska anges omständigheter som särskilt bör beaktas vid bedömningen av om en 31 §-utredning kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser med avseende på den unge. Omständigheter som särskilt bör uppmärksammas är om det är fråga om brott som innebär fara för barnets hälsa eller utveckling eller om brottet kan antas utgöra ett led i en upprepad brottslighet. En uttrycklig regel införs om att det är socialtjänsten som ska ta initiativet till en utredning i dessa fall

Utredning för att efterforska gods

Bestämmelsen i 31 § LUL om utredning för att efterforska gods som åtkommits genom brottet utvidgas till att även avse gods som kan bli föremål för förverkande.

Utredning om det annars är av särskild betydelse med hänsyn till ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse

Möjligheterna att genomföra en 31 §-utredning utvidgas för att stärka brottsoffrens ställning och för att viktiga allmänna intressen ska kunna tillgodoses.

Utredning avseende barn som inte fyllt 12 år

Presumptionsregeln ska vara tillämplig även på barn som inte fyllt 12 år. Utredning enligt 31 § LUL avseende barn som inte fyllt 12 år med stöd av någon annan grund får däremot inledas om det finns synnerliga skäl.

Kravet på skyndsam handläggning

31 §-utredning ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Enligt huvudregeln ska utredningen vara slutförd inom tre månader från tidpunkten då det finns någon skäligen misstänkt.

Juridiskt biträde

Förutsättningarna för att förordna juridiskt biträde utvidgas. I de fall som det finns en presumption för att allvarliga brott ska utredas ska som huvudregel även ett juridiskt biträde förordnas. Detta med hänsyn till att polis och åklagare får större

befogenheter att inleda utredning rörande brott som inte är direkt knuten till behovet av insatser från socialtjänsten.

Socialtjänstens medverkan

Bedömningen är att ett nära samarbete mellan polis och socialtjänsten har flera positiva effekter på utredningsförfarandet.

För att markera att företrädare för socialtjänsten regelmässigt bör vara närvarande vid polisförhöret med barnet föreslås som huvudregel att sådan närvaro ska vara obligatorisk. Endast om särskilda skäl lägger hinder i vägen, ska förhör få hållas utan att någon representant från socialtjänsten med.

Tvångsmedel

Kroppsbesiktning ska kunna genomföras om barnet misstänks för brott, för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år, om åtgärden är av synnerlig vikt för att klarlägga omständigheterna kring brottet.

Kroppsbesiktning i form av drogtest ska kunna företas om barnet kan misstänkas för att olovligen ha brukat narkotika, om åtgärden är av synnerlig vikt för att socialtjänsten ska kunna avgöra behovet av insatser.

Dokumentation till socialtjänsten

När en 31 §-utredning har avslutats ska protokoll över denna så snart som möjligt sändas till socialnämnden oberoende av på vilken grund utredningen har inletts, eftersom detta kan ha betydelse för bedömningen av barnets behov av insatser och stöd.

Utredarna bedömer att de föreslagna ändringarna kan träda i kraft den 1 januari 2010.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen instämmer i allt väsentligt som utredningen föreslår om brott där den misstänkte är yngre än 15 år. Enligt förvaltningens mening behövs en tydligare lagstiftning för en enhetlig tillämpning.

Förvaltningen väljer att kommentera några av utredningens förslag.

De förändringar i lagstiftningen som föreslås gäller polisen och socialtjänsten. Det är viktigt att socialnämnden följer utvecklingen hos barn och ungdomar som har visat tecken till en ogynnsam utveckling. Att tidigt upptäcka barn i riskzon är

avgörande. I förebyggande arbete och tidiga insatser för barn som riskerar att utvecklas på ett negativt sätt behövs ett nära samarbete mellan socialtjänst, föräldrar och skola. Skolan har en viktig roll i detta arbete.

Det är angeläget att det alltid sker en polisanmälan när brott begåtts. Detta gäller också när barn begår brott mot varandra, när brott begås i skolan etc. Ur brottsoffer och skadeståndssynpunkt är det viktigt att anmälan görs och att den utredning enligt LUL § 31 som anmälan eventuellt leder till genomförs.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remiss om barn som misstänks för brott (SOU 2008-111).

Bilaga

Barn som misstänks för brott (SOU 2008:111)